

อนามัยโพล เรื่อง “การมีคู่และแนวคิดการมีลูกในยุคปัจจุบัน”

กรมอนามัย ได้สำรวจอนามัยโพลเรื่อง “การมีคู่และแนวคิดการมีลูกในยุคปัจจุบัน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีคู่ การตัดสินใจมีลูก ตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจดังกล่าว เพื่อนำผลสำรวจไปใช้ประกอบการวางแผนขับเคลื่อนการดำเนินงานและการสื่อสารสร้างความรอบรู้ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ รวมถึงการส่งเสริมการมีลูกในอนาคต โดยสำรวจระหว่างวันที่ 1 – 31 มกราคม 2569 มีผู้ตอบรวม 840 คน สรุปผลดังนี้

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีคู่และแนวคิดการมีลูกในยุคปัจจุบัน

1. ตอนนี้คุณอยู่ในสถานะไหน

ผลสำรวจพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่อยู่ในสถานะ โสด คิดเป็นร้อยละ 39.40 รองลงมาคือ แต่งงานหรืออยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 38.45 และสถานะมีคู่ คิดเป็นร้อยละ 15.83 ตามลำดับ ในขณะที่สถานะแยกทาง ร้อยละ 4.17 และหม้าย ร้อยละ 2.14 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตอนนี้คุณอยู่ในสถานะไหน

อันดับ	ประเด็นคำตอบ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	โสด	331	39.40
2	แต่งงาน หรืออยู่ด้วยกัน	323	38.45
3	มีคู่	133	15.83
4	แยกทาง	35	4.17
5	หม้าย	18	2.14

2. สำหรับคุณ "ครอบครัว" คืออะไร

ผู้ตอบส่วนใหญ่ เลือกให้ความหมายคำว่า “ครอบครัว” หมายถึง การมีคู่ที่เข้าใจกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.40 รองลงมาคือ การมีลูกและเติบโตไปด้วยกัน ร้อยละ 27.14 และการดูแลพ่อแม่หรือครอบครัวเดิมร้อยละ 24.76 ตามลำดับ ขณะที่ผู้ระบุว่า อยู่กับคู่โดยไม่จำเป็นต้องมีลูก ร้อยละ 7.74 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สำหรับคุณ "ครอบครัว" คืออะไร

อันดับ	ประเด็นคำตอบ	จำนวน	ร้อยละ
1	มีคู่ที่เข้าใจกัน	331	39.40
2	มีลูกและเติบโตไปด้วยกัน	228	27.14
3	ดูแลพ่อแม่/ครอบครัวเดิม	208	24.76
4	อยู่กับคู่โดยไม่จำเป็นต้องมีลูก	65	7.74
5	อื่นๆ	5	0.60
6	ยังไม่แน่ใจ	3	0.36

3. คุณอยากมีลูกไหม?

ผู้ตอบส่วนใหญ่ มีลูกแล้ว ร้อยละ 40.71 รองลงมาคือ ไม่อยากมีลูก ร้อยละ 23.81 ตามด้วยกลุ่มที่ยังไม่อยากมีลูกในขณะนี้ ร้อยละ 15.95 และกลุ่มที่อยากมีลูก ร้อยละ 13.81 ขณะที่กลุ่มที่ยังคิดอยู่หรือไม่แน่ใจ มีสัดส่วนต่ำที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.71 ตามลำดับรายละเอียดดังตาราง 3

ตารางที่ 3 คุณอยากมีลูกไหม?

อันดับ	ประเด็นคำตอบ	จำนวน	ร้อยละ
1	มีแล้ว	342	40.71
2	ไม่อยากมี	200	23.81
3	ยังไม่อยากมีตอนนี้	134	15.95
4	อยากมี	116	13.81
5	ยังคิดอยู่ / ไม่แน่ใจ	48	5.71

4. ปัจจัยอะไรสำคัญที่สุดต่อการสร้างครอบครัว/มีลูก

ผู้ตอบให้ความสำคัญกับ เงินหรือความมั่นคงทางการเงินมากที่สุด ร้อยละ 30.00 รองลงมาคือ งานและเป้าหมายชีวิต ร้อยละ 28.45 และสุขภาพ ร้อยละ 22.02 ตามลำดับ ขณะที่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงของความรัก มีเพียงร้อยละ 15.95 และการสนับสนุนจากสังคม ร้อยละ 3.57 รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 อะไรสำคัญที่สุดต่อการสร้างครอบครัว/มีลูก

อันดับ	ประเด็นคำตอบ	จำนวน	ร้อยละ
1	เงิน	252	30.00
2	งานและเป้าหมายชีวิต	239	28.45
3	สุขภาพ	185	22.02
4	ความมั่นคงของความรัก	134	15.95
5	การสนับสนุนจากสังคม	30	3.57

5. วันวาเลนไทน์นี้ คุณอยากให้สังคมไทยช่วยเรื่องใดมากที่สุด

ผู้ตอบส่วนใหญ่ ระบุว่าอยากให้สังคมไทยให้การสนับสนุนด้านบริการสุขภาพที่เข้าถึงได้ง่ายมากที่สุด ร้อยละ 37.50 รองลงมาคือ สวัสดิการด้านครอบครัวและการมีลูก ร้อยละ 25.12 และงานหรือสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการมีครอบครัว ร้อยละ 23.81 ตามลำดับ ขณะที่การยอมรับความหลากหลายของรูปแบบครอบครัว มีร้อยละ 13.45 และการสนับสนุนด้านสุขภาพจิต มีสัดส่วนต่ำที่สุด ร้อยละ 0.12 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 วันวาเลนไทน์นี้ คุณอยากให้สังคมไทยช่วยเรื่องใดมากที่สุด

อันดับ	ประเด็นคำตอบ	จำนวน	ร้อยละ
1	บริการสุขภาพที่เข้าถึงง่าย	315	37.50
2	สวัสดิการครอบครัว/มีลูก	211	25.12
3	งานที่เอื้อต่อการมีครอบครัว	200	23.81
4	การยอมรับความหลากหลายของครอบครัว	113	13.45

อันดับ	ประเด็นคำตอบ	จำนวน	ร้อยละ
1	บริการสุขภาพที่เข้าถึงง่าย	315	37.50
5	การสนับสนุนด้านสุขภาพจิต	1	0.12

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ผู้ตอบแบบสำรวจ 840 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 80.12 มีอายุอยู่ในช่วง 45-59 ปี ร้อยละ 37.62 รองลงมาคือ 25-44 ปี ร้อยละ 29.40 มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ/ลูกจ้างรัฐ ร้อยละ 26.67 รองลงมาคือ แม่บ้าน/พ่อบ้าน ร้อยละ 17.02 และธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/อาชีพอิสระ ร้อยละ 10.60 ตามลำดับ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบล ร้อยละ 35.48 รองลงมาคือ เขตการปกครองรูปแบบพิเศษ (กทม./พัทยา) ร้อยละ 22.62 และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ร้อยละ 22.38 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	673	80.12
ชาย	160	19.05
LGBTQIAN+	7	0.83
อายุ		
15 - 24 ปี	67	7.98
25 - 44 ปี	247	29.40
45 - 59 ปี	316	37.62
60 ปี ขึ้นไป	210	25.00
อาชีพ		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ/ลูกจ้างรัฐ	224	26.67
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	143	17.02
พนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้างเอกชน	41	4.88
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/อาชีพอิสระ	89	10.60
รับจ้างทั่วไป	61	7.26
ว่างงาน/ระหว่างรองาน	70	8.33
อสม.	77	9.17
เกษตรกร	40	4.76
เกษียณราชการ	47	5.60
นักเรียน/นักศึกษา	48	5.71
เขตการปกครอง		
เทศบาลตำบล	298	35.48
เขตการปกครองรูปแบบพิเศษ (กทม./พัทยา)	190	22.62
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	188	22.38
เทศบาลเมือง	131	15.60
เทศบาลนคร	33	3.93

สรุปผลการสำรวจ

กรมอนามัยได้ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสถานะความสัมพันธ์และแนวคิดในการมีลูกระหว่างวันที่ 1 – 31 มกราคม 2569 โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 840 คน ผลสำรวจมีข้อสรุปดังนี้:

ผลอนามัยโพล พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ระบุว่าโสด (ร้อยละ 39.4) รองลงมาคือ แต่งงานหรืออยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 38.5) และมีคู่ (ร้อยละ 15.8) ขณะที่มิผู้ตอบที่อยู่ในสถานะแยกทางและหม้ายในสัดส่วนที่ต่ำกว่าคือ แยกทาง (ร้อยละ 4.2) และหม้าย (ร้อยละ 2.1) ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นถึงสถานภาพความสัมพันธ์ครอบครัวในสังคมไทยปัจจุบัน ทั้งในกลุ่มที่ใช้ชีวิตลำพังและกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ

เมื่อพิจารณามุมมองต่อความหมายของคำว่า “ครอบครัว” พบว่า การมีคู่ที่เข้าใจกัน เป็นคำตอบที่ได้รับการเลือกมากที่สุด (ร้อยละ 39.4) เห็นว่าความเข้าใจและการสนับสนุนซึ่งกันและกันในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ รองลงมาคือ การมีลูกและเติบโตไปด้วยกัน (ร้อยละ 27.1) และการดูแลพ่อแม่หรือครอบครัวเดิม (ร้อยละ 24.8) ขณะที่มิผู้ที่ระบุว่า อยู่กับคู่โดยไม่จำเป็นต้องมีลูก ร้อยละ 7.7

ในประเด็นความต้องการมีลูก พบว่ากลุ่มผู้มีลูกแล้ว เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 40.7) ความคิดที่ไม่อยากมีลูก (ร้อยละ 23.8) หรือยังไม่อยากมีลูกในขณะนี้ (ร้อยละ 15.9) มีสัดส่วนรองลงมา ซึ่งอาจสะท้อนถึงการตัดสินใจมีลูกในบริบทสังคมปัจจุบันที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ โดยกลุ่มที่อยากมีลูก (ร้อยละ 13.8) และยังคงคิดอยู่หรือไม่แน่ใจ (ร้อยละ 5.7) แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่นอนหรือความกังวลในการตัดสินใจมีลูกในอนาคต

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างครอบครัวหรือมีลูกที่ผู้ตอบให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ เงินหรือความมั่นคงทางการเงิน (ร้อยละ 30.0) รองลงมาคือ งานและเป้าหมายชีวิต (ร้อยละ 28.5) และสุขภาพ (ร้อยละ 22.0) ตามลำดับ ขณะที่ความมั่นคงของความรัก มีความสำคัญในสัดส่วนร้อยละ 15.9 และการสนับสนุนจากสังคม มีความสำคัญน้อยที่สุด ร้อยละ 3.6

นอกจากนี้ บริการสุขภาพที่เข้าถึงได้ง่าย เป็นสิ่งที่ผู้ตอบต้องการให้สังคมไทยให้ความสำคัญมากที่สุด (ร้อยละ 37.5) รองลงมาคือ สวัสดิการด้านครอบครัวและการมีลูก (ร้อยละ 25.1) และงานหรือสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการมีครอบครัว (ร้อยละ 23.8) ตามลำดับ ขณะที่การยอมรับความหลากหลายของรูปแบบครอบครัว มีความสำคัญ ร้อยละ 13.5 และการสนับสนุนด้านสุขภาพจิต มีสัดส่วนต่ำที่สุด ร้อยละ 0.12 ซึ่งสะท้อนถึงความคาดหวังต่อระบบสุขภาพที่ดีและสามารถเข้าถึงได้ทุกคน และสะท้อนถึงความต้องการให้การมีครอบครัวและการดูแลลูกเป็นเรื่องที่สามารถทำได้ง่ายและมีการสนับสนุนจากสังคม

ข้อเสนอจากผลการสำรวจ

จากผลอนามัยโพล มีข้อเสนอให้กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ ศูนย์อนามัยที่ 1 – 12 และสถาบันพัฒนาสุขภาพระดับเขตเมือง นำผลอนามัยโพลไปใช้ประกอบการสื่อสารและวางแผนเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพหญิงวัยเจริญพันธุ์และการเตรียมความพร้อมก่อนมีบุตร ให้สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญกับการเข้าถึงบริการสุขภาพ การสนับสนุนสวัสดิการครอบครัว และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีครอบครัวและการดูแลลูก ดังนี้

1. **ใช้ข้อมูลประกอบการวางแผน เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาบริการสุขภาพ ที่เข้าถึงได้ง่าย และให้ความสำคัญกับ การดูแลสุขภาพครอบครัว และการเตรียมความพร้อมก่อนการมีบุตร ดังนี้**
 - ตามที่ผลอนามัยโพล แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบต้องการให้สังคมไทยให้ความสำคัญกับ บริการสุขภาพที่เข้าถึงได้ง่าย (ร้อยละ 37.5) ดังนั้น จึงควรใช้ข้อมูลนี้ในการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาบริการสุขภาพที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะในกลุ่มหญิงวัยเจริญพันธุ์และการเตรียมความพร้อมก่อนการมีบุตร

- การส่งเสริมสวัสดิการด้านครอบครัวและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีครอบครัว โดยเน้นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้แก่ สวัสดิการด้านครอบครัวและการมีลูก (ร้อยละ 25.1) และ งานหรือสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการมีครอบครัว (ร้อยละ 23.8) จะช่วยส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการสร้างครอบครัวและการมีบุตรในปัจจุบัน
2. การนำผลอนามัยโพลไปใช้ในการออกแบบ แคมเปญสื่อสาร ที่สามารถสร้างความตระหนักรู้และเพิ่มพูนความเข้าใจเกี่ยวกับ
- การสื่อสารสร้างความเข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในเรื่องการมีบุตร ตามที่ผลอนามัยโพลที่พบว่า เงินหรือความมั่นคงทางการเงิน (ร้อยละ 30.0) เป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจมีลูก จึงควรมีการสื่อสารที่แสดงถึงความจำเป็นในการพัฒนาสวัสดิการและแผนการสนับสนุนด้านการเงิน เพื่อให้การมีลูกเป็นไปได้ง่ายขึ้น
 - การสื่อสารสร้างความเข้าใจในความหมายของครอบครัว ตามที่ผลอนามัยโพล พบว่า การมีคู่ที่เข้าใจกัน เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการมองครอบครัว (ร้อยละ 39.4) ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของครอบครัวในสังคมไทยและส่งเสริมการสนับสนุนในครอบครัวทั้งในกลุ่มที่มีลูกและกลุ่มที่ยังไม่ได้มีลูก

ช่องทางการเข้าถึงผลอนามัยโพล เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

ผลอนามัยโพล สัปดาห์ระหว่างวันที่ 1 – 31 มกราคม 2569 ประเด็น “การมีคู่และแนวคิดการมีลูกในยุคปัจจุบัน” มีไฟล์รายงานสรุปผลและสรุปผลในรูปแบบ Infographic เพื่อให้ผู้สนใจนำไปใช้ประโยชน์ สามารถเข้าถึงได้ที่ website กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ <https://hfd.anamai.moph.go.th>

โดย คณะทำงานขับเคลื่อนอนามัยโพล ปีงบประมาณ 2569
สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์
กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย
2 กุมภาพันธ์ 2569